

Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF

Eduskunta

Sivistysvaliokunta

Asia :

VNS 1/2020 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024

Vapaa Sivistystyö ry ottaa lausunnossaan kantaa kahteen asiaan: vapaan sivistystyön COVID19-viruksen ja valmiuslain johtuvista nettotappioiden kompensoimisesta valtion kolmannessa lisätalousarviossa, sekä valtioneuvoston selontekoon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024.

COVID19 ja valmiuslain taloudelliset vaikutukset ja kompensatiot lisätalousarviossa

Syntynyt poikkeustila aiheuttaa vapaan sivistystyön oppilaitoksille tuntuvia taloudellisia tappioita aikavälillä 18.3-31.5.2020 sekä 1.6-31.8.2020, vaikka opetusta on pystytty muuntamaan lähiopetuksesta etäopetukseen hyvin lyhyellä varoitusaajalla. Kaikille vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoille yhteisiä tappioita on syntynyt opiskelijamaksujen nopeasta pienentymisestä, tämän ohella ruokailu-, majoitus- ja maksupalvelutuotot ovat dramaattisesti loppuneet.

Valtion kolmannessa lisätalousarviossa 2020 on huolehdittava vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaedellytysten jatkuvuudesta COVID19 -kriisin aikana ja sen jälkeen. Valtion kolmannessa lisätalousarviossa pitäisi opiskelijamaksujen ohella kompensoida myös kriisin aiheuttamia muita taloudellisia tappioita vapaan sivistystyön oppilaitoksille, sillä COVID19kriisi kohdistuu eri tavoin eri oppilaitosmuotoihin. Taloudellisten tappioiden kompensoinnissa tulisi löytää nopeita ratkaisuja, jotta oppilaitosten toimintakyky ei vaarannu.

Kansalaisopistot

Kansalaisopistojen osalta kurssimaksujen menetysten arvioidaan olevan noin 3,5 miljoonaa euroa aikavälillä. Näiden lisäksi on tärkeää luoda mekanismi myös muiden aiheutuneiden nettomenetysten huomioimiseen. Tällaisia ovat muun muassa maksupalvelukurssitoiminnan ja tilojen (ulos)vuokraamisen tuottamien tulojen nopea nollautuminen. Muita juoksevia kustannuksia on aiheutunut muun muassa palveluiden ja uusien sähköisten työvälineiden ostoista sekä tilavuokrasta, joita ei saatu katkaistuvaikka lähiopetus jouduttiin keskeyttämään. Ylimääräisten nettomenetysten määräksi arvioidaan noin 3 miljoonaa euroa.

Kansanopistot

Lähiopetuksesta luopuminen aiheuttaa kansanopistoille huomattavia menetyksiä opiskelijamaksuissa, koska opetuksen lisäksi asuntola ja ruokailutoimintaa on jouduttu keskeyttämään. Kaikkea koulutusta ei ole voitu keväällä 2020 järjestää etäopetuksena koulutuksen luonteen ja säädösesteiden vuoksi. Koronavirusepidemian takia myös kesän koulutuksia ja toimintoja joudutaan perumaan oppilaitoksissa. Kansanopistoilla on perinteisesti runsaasti toimintaa kesäaikana. Ajalla 18.3.-31.8.2020 vaikutus opiskelijamaksujen vähenemänä on 6,8 M €.

Kansanopistoilla ja niiden ylläpitäjillä on maksullista palvelutoimintaa. Maksullisen palvelutoiminnan tuottojen menetyksellä on huomattava vaikutus kansanopistojen toimintaan. Maksullisen palvelutoiminnan tappiot ovat selvityksen mukaan 5M€. Kansanopistojen nettomenetykset ovat näin yhteensä 11,8 M€

Kesäyliopistot

Vallitsevasta poikkeustilanteesta ja sen seurauksista johtuen kesäyliopistojen opiskelijamaksutuotoista jää saamatta arviolta yli 50% johtuen jo suunniteltujen koulutusten peruuntumisista sekä pienemmistä ilmoittautumismääristä. Kaikki koulutukset eivät sovi aihepiiriltään verkossa toteutettavaksi vaikka paljon lähiopetusta onkin muunnettu verkkovälitteiseksi.

Valmiuslain astuttua voimaan ovat yliopistot avanneet avoimen koulutustarjontansa ilmaiseksi tutkinopiskelijoille. Yhteistyöoppilaitosten maksullinen toiminta on sen seurauksena muuttunut

kannattamattomaksi, mikä sekin tuottaa kesäyliopistoille suuria tappioita avoimen yliopistopetuksen osuuden ollessa 29% kaikista kesäyliopistojen järjestämistä opetustunneista joista valtaosa järjestetään kesäaikaan.

Ajalla 18.3. – 31.5.2020 opiskelijamaksumenetykset ovat lähes 2 500 000€ ja ajalla 1.6. – 31.8.2020 yli 3 000 000€. Suomen kesäyliopistot ry esittää, että kolmannessa lisätalousarviossa vuodelle 2020 tulee kohdentaa kesäyliopistoille 5,5 miljoonaa euroa.

Opintokeskukset

Opintokeskusten toimintaa poikkeusoloissa tukevat joustava rakenne, matalat kiinteät kulut, ketteryys ja yhteys järjestötoimijoihin. Hyvä valmius etätyöhön ja koulutukseen ovat mahdollistaneet etäopetukseen siirtymisen. Kaikkea koulutusta ei kuitenkaan ole mahdollista siirtää verkkoon ja suoritemäärän arvioidaan laskevan noin 30% suunnitellusta poikkeusolojen jatkuessa toukokuun loppuun asti. Opintokeskusten toiminnassa ja taloudessa järjestöjen omarahoitusosuus on noin 55% (v. 2020 20MEUR), mikä katetaan osallistumismaksuilla, järjestöjen omalla varainhankinnalla ja muilla järjestöavustuksilla. Nettotappiot syntyvät järjestöille toteutumattomista osallistumismaksuista ja kustannuksista, joita ei ole pystytty ajamaan alas välittömästi lähikoulutuksen keskeytyksen myötä. Budjettiin ja arvioituun suoritelmäärään suhteutettuna nettotappioiksi on arvioitu 1 miljoonaa euroa, jos koulutustoiminta käynnistyy täysipainoisesti elokuussa.

Suuren taloudellisen huolen rahoituksen toteutumiseen tulevaisuudessa tuo järjestöjen rahoitus. Veikkauksen rahapelitoiminnan voittovarojen tuoton ennakoidulla alentumisella kehyskaudella, on vaikutus järjestöjen rahoitukseen ja sen kautta opintokeskusten koulutustoiminnan rahoituspohjaan.

Liikunnan koulutuskeskukset

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset on huomioitu valtion toisessa lisätalousarvioesityksessä, jossa esitetään kompensatioita koronaviruksen aiheuttamien taloudellisten tappioiden kattamiseen. Tämä tukipaketti on elintärkeä taloudellisessa ahdingossa olevien urheiluoipistojen toiminnan uudelleenkäynnistämisessä nykyisten koulutustoiminnan rajoitusten purkamisen tahdissa.

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024

Suomen hallituksen järeät toimet COVID19kriisin taltuttamiseksi on aiheuttanut ison loven valtion taloudessa ja lisännyt velanottoa, mikä vaikuttaa valtionalouden kehysten toimintoihin. Kriisin kustannukset eivät ainoastaan ole laskettavissa euroina, vaan globaali kriisi tuottaa mittaamatonta kärsimystä ja pahoinvointia etenkin haavoittuville ihmisryhmille.

Vapaan sivistystyön kysyntä on todistettavasti lisääntynyt eri yhteiskunnallisten kriisien aikana ja niiden jälkihoidossa. Vapaa sivistystyö on vaikuttava yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja jatkuvan oppimisen edistäjä ja tuottaja joka vuosittain tavoittaa noin miljoona opiskelijaa Suomessa.

Vapaa sivistystyö vastaa COVID19kriisin jälkihoidossa joustavasti ihmisten moninaisiin sivistystarpeisiin luoden entistä vahvempaa osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja toivoa paremmasta tulevaisuudesta.

Maahanmuuttajakoulutusten rahoitus on turvattava koko valtionalouden kehyskauden aikana valtionalosuusrahoitusta vapaan sivistystyön kotoutumissuunnitelman mukaiseen koulutukseen on lisättävä koko talouskehyksessä vapaan sivistystyön valtionalosuussuoritteisiin perustuen vuosittain 7 M€, jotta vuonna 2018 vapaan sivistystyön lakiin tehdyn uudistuksen tavoitteet toteutuvat ja onnistuneeksi todettu kotoutumisen reitti voidaan turvata.

Kotoutumisajan ylittäneiden koulutuspalvelujen turvaamiseksi tulisi kohdentaa kehyksessä valtionalavustusmuotoista määrärahaa vapaan sivistystyön oppilaitoksille kieli, kulttuuri, yhteiskunta- sekä työelämävalmiuksia edistävien koulutuksien järjestämiseksi. Tarkasteltaessa kotoutumista kokonaisuutena myös kotoutumisajan ylittäneiden koulutusta tulisi voida järjestää 100%valtionalosuusrahoituksella.

VST ry pitää hyvänä kirjausta jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen perhevapailla olevien luku ja kirjoitustaidon ja perustaitojen parantamiseen 2M€ euroa vuosittain, joka on tarkoitus

kohdistaa erityisesti maahanmuuttajavanhemmille. Vapaalla sivistystyöllä on kokemusta tämän kohderyhmän oppimistarpeiden huomioimisesta.

Jatkuvaan oppimiseen pysyvä rahoitus koko kehyskaudella: Koska jatkuvan oppimisen uudistamistyö on pitkäjänteistä eri oppilaitosten yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti, VST ry näkee toivottavana, että jatkuvan oppimisen tarpeisiin allokoitaa pitkäjänteisempää strategista rahoitusta jatkuvan oppimisen aliedustettujen ryhmien osaamistarpeisiin. VST ry näkee että nopea-vaikutteiset toimet ovat tärkeitä osaajapulaan vastaamiseen – esitetty 10 M€ panostus 2023-2024 on varsin pieni suhteessa kriisin jälkihoidon tarvittaviin osaamistarpeisiin.

Helsingissä 29. päivänä huhtikuuta 2020

Vapaa Sivistystyö ry – Fritt Bildningsarbete rf

Hallitus, psta

Björn Wallén, puheenjohtaja